

NORGES HØYESTERETT

Den 6. februar 2009 avsa Høyesterett dom i

HR-2009-00327-A, (sak nr. 2008/1853), straffesak, anke over dom,

A (advokat Gunnar K. Hagen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Terje Nybøe)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Indreberg**: Saken gjelder utmåling av straff for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd annet straffalternativ – tre samleier med ei jente på 13 år og 7-8 måneder – hvor domfelte var 18 år og 1-2 måneder på gjerningstiden.
- (2) Statsadvokatene i Nordland tok 21. april 2008 ut tiltale mot A for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd annet straffalternativ. Ved Ofoten tingrett ble saken mot A forent til felles behandling med en annen sak som gjaldt samme fornærmede. Tingretten avsa dom 17. juli 2008, hvor de punktene i domsslutningen som gjaldt A, lød:
 - ”1. A, født 11.03.1988, dømmes for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd annet straffalternativ til fengsel i 2 – to – år. Fullbyrdelsen av 1 – ett – år og 10 – ti – måneder utsettes etter reglene i straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på 2 – to – år.

Til fradrag i den ubetingede del av straffen går 1 – en – dag for utholdt varetekt.
 2. A dømmes til innen 2 – to – uker å betale oppreisning til B med kr 10.000,-.
 3.
 4.

5. **Saksomkostninger idømmes ikke.”**

- (3) Påtalemyndigheten anket over straffutmålingen, og påsto at den betingede delen skulle reduseres til 1 år og 1 måned. Hålogaland lagmannsrett avsa dom 7. november 2008. Punktet i domsslutningen som gjaldt A, lød:

”1. I tingrettens dom mot A gjøres den endring at straffen fastsettes til fengsel i 2 – to – år, hvorav 1 – ett – år og 4 – fire – måneder utsettes med en prøvetid på 2 – to – år. Til fradrag i straffen (ubetinget del) går 1 – en – dag for utholdt varetekt.

Saksomkostninger ilegges ikke for lagmannsretten.”

- (4) A har anket dommen til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen.
- (5) *Jeg er kommet til at anken må tas til følge.*
- (6) Saksforholdet som både tingretten og lagmannsretten la til grunn, er beskrevet slik i tingrettens dom:

”Retten legger til grunn som bevist at tiltalte ved tre anledninger, som beskrevet i tiltalen, hadde vaginalt samleie med B. Samleiene fant sted våren 2006 og på denne tiden var [B] ca 13 år og 7-8 måneder gammel. A var da ca 18 år og 1-2 måneder – en aldersforskjell på ca 4 år og 6 måneder.

Tiltalte og fornærmede ble kjent med hverandre etter at de tilfeldig hadde truffet hverandre på en busstur. De hadde blitt sittende ved siden av hverandre og fornærmede hadde sovnet med hodet mot skulderen til tiltalte. Etter bussturen hadde de snakket litt sammen og utvekslet noen data. Fornærmede tok seinere kontakt med tiltalte på nettstedet Blink og ba om unnskyldning for å ha sovnet mot skulderen hans på bussturen.

Det ble til at de snakket jevnlig på nettet og via sms. De avtalte også å møtes. Tiltalte gikk på X videregående skole og fornærmede på ungdomsskolen på X. De møttes i skoletiden, i frikvarter/fritimer, gjerne på biblioteket. Forholdet varte i ca 3 måneder ifølge tiltalte da det opphørte etter en krangel mellom dem.

Både fornærmede og tiltalte har forklart at de begge tok initiativ til og ville at de skulle ha samleie. De brukte prevensjon, kondom, men det er ikke klarlagt hvem som hadde det med. Tiltalte var ikke sikker på det, men utelukket ikke at det var ham.

Fornærmede var i sin forklaring klar på at det ikke var noe kjærlighetsforhold mellom dem. Tiltalte trodde det var noe mer enn bare vennskap og viste blant annet til ordbruken i meldinger mellom dem.

Da forholdet ble kjent i forbindelse med at det ble avdekket at fornærmede hadde blitt utsatt for overgrep fra flere personer ble tiltalte innkalt til avhør. Han erkjente straks de faktiske forhold og ga en uforbeholden tilståelse i saken.”

- (7) Det var for tingretten et spørsmål om straffeloven § 195 fjerde ledd kom til anvendelse. Bestemmelsen fastsetter at straffen helt kan falle bort eller settes under minstestrafen dersom de som har hatt seksuell omgang, er omtrent jevnbyrdige i alder og utvikling. Tingretten kom til at aldersforskjellen var for stor, og dette er ikke lenger et spørsmål i saken.

- (8) Etter straffeloven § 195 første ledd annet straffalternativ er minstestrafen for samleie med et barn under 14 år, fengsel i 2 år. Selv om det som hovedregel ikke er aktuelt å gjøre straffen delvis betinget der loven fastsetter en minstestraff, se Rt. 2004 side 755 avsnitt 8 med videre henvisninger, er det i rettspraksis flere eksempler på at det likevel har vært ansett som riktig i saker om overtredelse av straffeloven § 195 første ledd annet straffalternativ. Dette gjelder saker hvor aldersforskjellen har vært noe for stor til at § 195 fjerde ledd kommer til anvendelse, men hvor domfelte og fornærmede har vært kjærester eller hatt et nært og fortrolig forhold, se for eksempel Rt. 2002 side 785 og Rt. 2005 side 1274. Også der det ikke har foreligget et slikt nært forhold, har uforbeholden tilståelse ført til at straffen delvis har vært gjort betinget, se Rt. 2004 side 775. Tilståelse har ekstra stor betydning i saker om seksuallovbrudd, fordi den fritar fornærmede for frykten for ikke å bli trodd.
- (9) Som både tingretten og lagmannsretten er kommet til, ligger denne saken klart an til at en del av straffen gjøres betinget. Aldersforskjellen var ca. 4 år og 6 måneder, domfelte og fornærmede hadde et vennskapelig forhold, domfelte utnyttet ikke fornærmede, det ble brukt kondom, og domfelte tilsto straks forholdet for politiet da han ble avhørt. På den annen side må det ved straffutmålingen vektlegges at det er behov for å beskytte barn under 14 år mot at kontakt med eldre barn eller ungdommer skal lede til samleie, og at allmennpreventive hensyn derfor veier tungt. Det må ikke herske noen tvil om at den eldste, under omstendigheter som i denne saken, må ta ansvar for at det ikke kommer til noe samleie.
- (10) Spørsmålet er altså hvor stor den betingede delen av straffen på 2 års fengsel bør være. Tingretten kom til at den burde være 1 år og 10 måneder, mens lagmannsretten kom til at den burde være 1 år og 4 måneder.
- (11) Jeg er kommet til samme resultat som tingretten. Jeg viser særlig til Rt. 2005 side 1274, hvor den betingede delen ble satt til 1 år og 10 måneder. Også i den saken var det tale om tre samleier. Fornærmede var 13 år og 8 måneder og domfelte 18 år og 10 måneder. Høyesterett la vekt på at forholdet mellom domfelte og fornærmede var nært og fortrolig, og at det ikke var grunnlag for å si at domfelte hadde utnyttet jentas vanskelige situasjon. Domfelte hadde straks erkjent forholdet under første politiavhør. Vår sak har klare likhetstrekk med denne saken. Riktignok hadde ikke domfelte og fornærmede i vår sak kjent hverandre like lenge, men også de hadde et vennskapsforhold som etter hvert også omfattet seksuell omgang. Aldersforskjellen var dessuten noe mindre i vår sak, ca. 4 år og 6 måneder, mot 5 år og 2 måneder i Rt. 2005 side 1274.
- (12) Aktor har vist til Rt. 2005 side 564, hvor den betingede delen av straffen var satt til 1 år og 4 måneder. Også den saken har visse likhetstrekk med vår, men avviker blant annet ved at domfelte var 21 år og ikke brukte prevensjon. Forholdet i den saken er klart grovere.
- (13) Jeg stemmer etter dette for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 2 – to – år, hvorav 1 – ett – år og 10 – ti – måneder utsettes med en prøvetid på 2 – to – år, jf. straffeloven §§ 52 til 54. Til fradrag i straffen går 1 – en – dag for utholdt varetekt.

(14)	Dommer Flock:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(15)	Dommer Øie:	Likeså.
(16)	Dommer Bårdsen:	Likeså.
(17)	Dommer Coward:	Likeså.
(18)	Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne	

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 2 – to – år, hvorav 1 – ett – år og 10 – ti – måneder utsettes med en prøvetid på 2 – to – år, jf. straffeloven §§ 52 til 54. Til fradrag i straffen går 1 – en – dag for utholdt varetekt.

Riktig utskrift bekreftes: